

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ БЕЗРОБІТНИХ У РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ

Проблема безробіття – одна з найгостріших соціальних проблем, з якою зіткнулася Україна, як і інші країни, що виникли на пострадянському терені, в 1990-і роки ХХ ст. Фінансово-економічна криза 2009 року зумовила зростання напруги в соціально-трудовій галузі та призвела до чергового зростання безробіття в Україні. За даними Державного комітету статистики станом на 1 червня 2013 року кількість зареєстрованих безробітних становила 501,0 тис. осіб, або 7,5 % економічно активного населення [2]. Отже, в умовах сучасного ринку праці загальнодержавного значення набуває проблема активної політики зайнятості, серед яких провідне місце належить професійному навчання незайнятого населення. Професійне навчання дозволяє громадянам, які шукають роботу, в стислі терміни здобути необхідні професійні й ключові компетенції і таким чином підвищити рівень конкурентоспроможності на ринку праці. У найближчій перспективі на розвиток професійного навчання в Україні впливатимуть не лише кризові явища в національній економіці, а й суперечності, пов'язані зі збільшенням кількості незайнятого населення внаслідок пенсійної, адміністративної та податкової реформ.

Практичний інтерес з погляду удосконалення професійного навчання безробітних викликають тенденції, особливості та досягнення в галузі підготовки дорослого населення для потреб ринку праці в зарубіжних країнах. Порівняльний аналіз існуючих моделей організації навчального процесу, організаційно-педагогічних умов професійного навчання безробітних дозволить урахувати позитивні результати теоретичних і практичних здобутків у цій сфері, що сприятиме успішній розбудові освіти незайнятого дорослого населення в Україні.

Доцільним видається вивчення досвіду професійного навчання дорослого населення в колишніх союзних республіках з огляду на практично подібні стартові умови переходу до ринкового укладу економіки. Важливого значення в цьому контексті набуває вивчення досвіду організації навчання незайнятого дорослого населення для потреб ринку праці у Російській Федерації. Отже, метою статті є проаналізувати сучасні підходи до професійного навчання безробітних у Російській Федерації.

Останнім часом окремі аспекти професійного навчання безробітних в умовах сучасного ринку все частіше виступають об'єктом наукового пошуку і розглядаються в публікаціях вітчизняних вчених: Н. Бідюк, В. Галицького, Л. Капченка, Ю. Маршавіна, В. Савченка, В. Скульської, І. Терюханової, М. Туленкова та ін. Російськими дослідниками також розглядалися

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

різні аспекти удосконалення професійного навчання безробітних громадян: на концептуальному рівні (Ю. Забродін, К. Кязімов, М. Савіна тощо); необхідність вивчення та максимального врахування вимог ринку праці до підготовки кваліфікованої робочої сили з використанням принципів випереджального навчання, освітніх стандартів і особистісно-орієнтованих технологій (В. Боровік, Е. Гончар, Ю. Деражне, І. Смірнов, Е. Ткаченко тощо); розробка та впровадження критеріїв і методик оцінки ефективності професійного навчання (В. Байденко, А. Конюхов, О. Рикова) тощо.

У сучасній економічній науці безробіття розглядають як природну і невід'ємну складову життєдіяльності всіх країн, економіка яких ґрунтується на ринкових засадах, і де щонайменше 2-4 % населення залишаються без роботи. Безробіття суттєво впливає на соціальну стабільність у суспільстві, підвищує ймовірність соціальної катастрофи [9, с.12]. У Росії рівень безробіття на лютий 2013 р. склав 5,76% від загальної кількості економічно активного населення країни, тобто 1,1 млн. громадян [11].

У цілому професійне навчання безробітних громадян є одним із нових видів освітніх відносин, пов'язаних з трудовими, які з'явилися в Російській Федерації лише останніми роками і викликані наслідками ринкових реформ – появою армії безробітних. Суспільні відносини, що виникають у зв'язку з професійним навчанням безробітних громадян, є порівняно “молодими” для російського суспільства, тому що в умовах радянської планової централізованої економіки штучно підтримувалася повна зайнятість, а можливість існування безробітних в умовах соціалізму заперечувалася в принципі. Тому на даному етапі професійне навчання безробітних громадян, як дієвий засіб адаптації працівника до динамічних умов ринкової економіки, визнано одним з ключових чинників сучасної політики в сфері освіти і зайнятості населення в Росії.

Важливість вирішення проблеми професійного навчання безробітних на сучасному етапі в Російській Федерації обумовлено існуючими в суспільстві протиріччями між:

- наявним різноманіттям змісту, форм, методів професійного навчання безробітних громадян і необхідністю висувати й реалізовувати єдині вимоги до їх підготовки;

- відносно швидким розвитком техніки і технології виробництва, міжнародних інтеграційних економічних процесів і невисокими темпами модернізації методології і змісту професійного навчання безробітних громадян;

- наявністю нормативних вимог до термінів, змісту, форм і методів професійного навчання безробітних громадян та відсутністю методики проектування робочої навчально-програмної документації з урахуванням змісту праці спеціаліста в реальному секторі економіки [1].

Російські дослідники розглядають професійну підготовку безробітних як соціально-педагогічне явище, виникнення і розвиток якого зумовлено насамперед соціально-економічними чинниками – структурними трансформаціями у виробництві, змінами у сфері зайнятості населення, ситуацією на ринку праці і т. ін. [9].

Професійне навчання безробітних громадян виконує широкі економічні та соціальні функції. В економічному аспекті – розвиток трудових ресурсів суспільства, відтворення робочої сили, підвищення професійної мобільності; в соціальному – підвищення статусу громадянина в суспільстві, конкурентоспроможності на ринку праці, що розглядається як найважливіший засіб захисту від безробіття. Пріоритетний напрям політики в галузі професійного навчання безробітних громадян полягає у наближенні професійно-кваліфікаційної структури робочої сили до потреб ринку праці.

Водночас російський дослідник М. Баранов розглядає професійне навчання безробітних громадян, з одного боку, як освітній процес, а з іншого – як його результат і вважає, що ефективність професійного навчання безробітних громадян є поняттям багатомірним, багаторівневим і багатокритеріальним, що відображає міру узгодження позицій зацікавлених учасників освітнього процесу, ступінь задоволеності їх очікувань на всіх рівнях і залежних від спільного впливу безлічі соціально-педагогічних і економічних факторів [1].

Професійна підготовка, підвищення кваліфікації та перепідготовка безробітних громадян має на меті прискорене набуття навичок, необхідних для виконання певної роботи чи групи робіт і спрямовані на розвиток трудових ресурсів; забезпечення продуктивної, вільно обраної зайнятості громадян; посилення соціальної захищеності безробітних за допомогою підвищення росту професійної майстерності, професійної мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці [4].

Основним завданням професійного навчання безробітних громадян у Росії є підвищення їх конкурентоспроможності та професійної мобільності з метою подальшого працевлаштування та соціальний захист у трудовій сфері за допомогою надання безробітним громадянам різноманітних освітніх послуг з урахуванням потреб роботодавців і прогнозів розвитку ринку праці. У Національній доповіді “Розвиток і стан справ у галузі освіти дорослих”, підготовленій Міністерством освіти і науки Російської Федерації, і представленій на Всесвітній конференції ЮНЕСКО з освіти дорослих у 2009 р. зазначалося, що ця підсистема освіти дорослих забезпечує різноманітним групам населення можливість адаптуватися до мінливих умов життя. Вона включає в себе освіту, спрямовану на адаптацію та реабілітацію соціальних та професійних груп, не здатних самостійно пристосуватися до швидко змінюваного соціального середовища. Крім того, до неї залучаються громадяни, які не мають в силу різних причин доступу до традиційної системи професійної освіти, що створює для них

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

загрозу десоціалізації. Ця частина системи освіти дорослих забезпечує також залучення в освітній процес мігрантів, біженців і вимушених переселенців, а також громадян, що зазнали з тих чи інших причин десоціалізації. Вона включає в себе, з одного боку, програми базової освіти, що дозволяють, зокрема отримати більш чітке уявлення про основи сучасного устрою держави і економіки, а, з іншого – програми професійної підготовки, що забезпечують у тому числі набуття нових професій, розвиток наявних навичок і знань і т.д. і полегшують доступ на ринок праці [7].

Слід зазначити, що питання професійного навчання безробітних окреслені в багатьох російських державних документах, таких як: Закон Російської Федерації “Про освіту”, Закон “Про зайнятість населення в Російській Федерації”, Національна доктрина освіти в Російській Федерації; Концепція професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки безробітних громадян і незайнятого населення Російської Федерації, Концепція розвитку додаткової професійної освіти, Федеральний закон “Про додаткову професійну освіту”, Федеральна програма розвитку середньої професійної освіти [5, с.273]. Проте існує думка, що правове регулювання професійного навчання безробітних робить у Російській Федерації перші кроки, що обумовлює слабкість правового механізму їх регламентації.

У Законі “Про зайнятість населення в Російській Федерації” професійному навчанню безробітних присвячена стаття 23. Згідно цієї статті професійне навчання безробітних включає в себе: професійну підготовку, перепідготовку, та підвищення кваліфікації. *Підготовка* (початкове навчання) робітників призначена для осіб, які не мають професії, які бажають придбати професію і працювати за цією професією. *Перепідготовка* робітників і спеціалістів визначається як навчання громадян новим професіям (спеціальностям), у тому випадку, якщо службою зайнятості не може бути запропонована відповідна робота за наявними у них професіями (спеціальностями), або ними втрачена здатність до виконання роботи за цими професіями (спеціальностями). *Підвищення кваліфікації* робітників і фахівців проводиться з метою вдосконалення знань, умінь і навичок за наявними у громадян професіями (спеціальностями), підвищення росту професіоналізму та компетентності, освоєння нових інформаційних технологій і т.д. [4].

У п. 2 ст. 12 Закону про зайнятість передбачено право безробітних громадян на безкоштовні професійну орієнтацію, професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації за направленням органів служби зайнятості. На професійне навчання направляються громадяни, офіційно визнані безробітними, які перебувають на обліку в службі зайнятості населення.

У новій редакції Закону розширено коло осіб, які користуються правом на отримання професійної освіти в пріоритетному порядку. У даний час право в пріоритетному порядку

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

пройти професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації мають визнані у встановленому порядку безробітними такі категорії:

- громадяни з обмеженими можливостями (інваліди);
- безробітні громадяни після закінчення шестимісячного періоду безробіття;
- громадяни, звільнені з військової служби;
- дружини (чоловіки) військовослужбовців і громадян, звільнених із військової служби;
- випускники загальноосвітніх установ;
- громадяни, які вперше шукають роботу, не мають професії (спеціальності).

Найбільшу роль професійна перепідготовка відіграє при перенавчанні військових, звільнених у запас (її частка для зазначеного контингенту досягає 85,5%), а також безробітних, які направляються в освітні установи службами зайнятості (38,8%). Однак підвищення кваліфікації і перепідготовка військових і безробітних займають досить невелике місце в системі додаткової професійної освіти фахівців – всього 1,3%. Більш масштабна професійна перепідготовка та підвищення кваліфікації безробітних ведуться за робітничими професіями [7].

У контексті аналізу нормативно-правової бази професійного навчання безробітних у Російській Федерації заслуговує на увагу нова редакція Концепції професійної підготовки, підвищення кваліфікації й перепідготовки незайнятого населення та безробітних громадян Російської Федерації, яка є стратегічним документом у подальшому розвитку системи, програмою дій стосовно повернення цієї категорії населення до продуктивної зайнятості [6].

Розробниками Концепції враховано сучасний стан і прогнози розвитку ринку праці, системи професійної освіти, а також результати наукових досліджень, надбаний вітчизняний і зарубіжний досвід професійного навчання безробітних, висновки експертів з найбільш актуальних проблем зайнятості населення. У Концепції визначено сутність політики зайнятості, сформульовані цілі, завдання й основні принципи професійного навчання безробітних, а також визначено його місце в системі неперервної професійної освіти.

Розробниками також здійснено аналіз стану професійного навчання незайнятого населення і безробітних з позиції оцінювання результатів реалізації попередньої Концепції. Визначено компонентне наповнення системи професійного навчання безробітних громадян і незайнятого населення серед яких: контингент слухачів; професійно-освітні програми; послуги різного рівня та спрямованості; мережа професійних навчальних закладів; органи управління системою. Пріоритетними напрямками державної політики Російської Федерації в галузі професійного навчання безробітних громадян і незайнятого населення визнано

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

розвиток системи професійного навчання в контексті стану й тенденцій удосконалення системи неперервної професійної освіти, загальноросійського й регіональних ринків праці.

Професійне навчання безробітних розглядається як інтегральний процес, що включає не тільки набуття професійних знань, умінь, навичок, але й проведення профорієнтаційних заходів і психологічної підтримки безробітних громадян; урахування попереднього досвіду; випереджувальний характер навчання; формування змісту навчання із застосуванням модульних технологій; багатоваріантність і гнучкість форм та методів; співпраця з соціальними партнерами.

Основними завданнями професійного навчання визначено: реалізацію соціального замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів; формування оптимального балансу потреб безробітних у професійному навчанні й вимог ринку праці до професійно-кваліфікаційної структури робочої сили; сприяння розвитку системи неперервної професійної освіти, включаючи навчання (безпосередньо на виробництві; розширення можливостей самоосвіти, випереджувального навчання робітників, що знаходяться під загрозою звільнення тощо. Важливе місце відведено новій ринковій категорії – професійним стандартам на професії, їх взаємозв'язку з освітніми. Уведення категорії “професійних стандартів” пов'язано зі специфікою безробітних суб'єктів навчання. Визначено спектр освітянських послуг, що можуть надаватися центрами зайнятості безробітним громадянам і незайнятому населенню.

У Концепції також сформульовані вимоги до змісту, технологій, форм, методів і науково-методичного забезпечення професійного навчання безробітних з погляду як вимог роботодавців, так і безробітних, як споживачів послуг; новітніх тенденцій у сфері неперервної професійної освіти, в тому числі щодо реалізації андрагогічних підходів у навчанні дорослих. Вперше обґрунтовано проблему відповідності змісту навчання якісним характеристикам типів безробіття.

У російських дослідженнях із вказаної проблеми зазначається, що цілі та завдання професійного навчання безробітних громадян необхідно розглядати в контексті стану і тенденцій розвитку російського ринку праці. Так, згідно Федеральної цільової програми сприяння зайнятості населення Російської Федерації, діяльність органів зайнятості щодо професійного навчання безробітних повинні бути спрямовані на:

- вдосконалення нормативно-правової та матеріально-технічної бази професійного навчання безробітних громадян і незайнятого населення;

- забезпечення подальшого розвитку та вдосконалення системи професійного навчання безробітних та незайнятих громадян, що відповідає потребам ринкової економіки;

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

- вдосконалення програмно-цільового методу організації системи професійного навчання безробітних громадян і незайнятого населення;

- професійне навчання безробітних і незайнятих громадян з метою збалансованості попиту і пропозиції на ринку праці;

- використання наступності професійного навчання та наявного у громадян освітнього потенціалу;

- розширення масштабів випереджального професійного навчання працівників, що перебувають під ризиком звільнення, в умовах масового вивільнення при банкрутстві або санації підприємств;

- сприяння роботодавцям з боку органів служби зайнятості в організації випереджального професійного навчання вивільнюваних працівників;

- розвиток існуючої мережі територіальних навчальних центрів служби зайнятості як багатофункціональних навчально-методичних установ додаткової освіти;

- проведення конкурсного відбору освітніх установ всіх рівнів для організації навчання безробітних та незайнятих громадян;

- впровадження ефективних освітніх професійних програм та інтенсивних технологій навчання;

- оптимізацію термінів і вартості навчання;

- створення і реалізація системи моніторингу професійного навчання;

- формування соціального замовлення на підготовку кадрів з урахуванням потреб ринку праці в їх професійно-кваліфікаційному рівні;

- забезпечення координації й узгодження обсягів і профілів підготовки робітників і спеціалістів в освітніх установах професійної освіти всіх рівнів з урахуванням потреб територіальних ринків праці;

- забезпечення пріоритетності професійного навчання громадян, які особливо потребують соціального захисту і зазнають труднощів у пошуку відповідної роботи (молоді, інвалідів, громадян, звільнених з військової служби, та членів їх сімей, біженців та примусових переселенців, жінок);

- удосконалення науково-методичного та інформаційного забезпечення професійного навчання безробітних громадян і незайнятого населення [3].

Згідно Положення про організацію професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки безробітних громадян і незайнятого населення, затвердженого постановою Міністерства праці Російської Федерації № 3, Міністерства освіти Російської Федерації у 2000 р., професійне навчання безробітних громадян включає в себе наступні види навчання:

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

- професійна підготовка з метою прискороного придбання учнями навичок, необхідних для виконання певної роботи або групи робіт;

- перепідготовка робітників для придбання ними нових професій для роботи за цими професіями;

- навчання робітників, які мають професії, іншим професіям для розширення їх професійного профілю та отримання можливостей для роботи за сумісними професіями;

- підвищення кваліфікації робітників з метою оновлення знань, умінь і навичок, зростання професійної майстерності та підвищення конкурентоспроможності за наявними у них професіями, а також вивчення нової техніки, технології та інших питань за профілем професійної діяльності;

- професійна перепідготовка фахівців для отримання додаткових знань, умінь і навичок за освітніми програмами, які передбачають вивчення окремих дисциплін, розділів науки, техніки і технології, а також отримання нової кваліфікації в рамках наявної спеціальності;

- підвищення кваліфікації фахівців з метою оновлення теоретичних і практичних знань у зв'язку з підвищенням вимог до рівня кваліфікації та необхідністю освоєння нових способів вирішення професійних завдань;

- стажування фахівців для формування та закріплення на практиці теоретичних знань, умінь і навичок, набуття професійних і організаторських якостей для виконання професійних обов'язків [4].

Отже, підсумовуючи вищенаведене, зазначимо, що сучасні підходи до розробки нормативно-правового забезпечення системи професійного навчання безробітних у Російській Федерації заслуговують на подальше всебічне вивчення з метою запозичення позитивного досвіду.

У дослідженнях російських науковців значна увага приділяється вивченню специфіки контингенту безробітних як суб'єктів навчання, а також особливостей навчання безробітних, які є дорослими людьми.

Безробітні як учасники професійного навчання є особливою категорією дорослих, що навчаються. Ця категорія має характерні риси:

- це дорослі, які вивільнені зі сфери праці;
- це робітники і спеціалісти, що мають досвід фахової й освітньої діяльності;

- це потенційні працівники, що стоять перед проблемою вибору нової спеціальності й нового фахового старту;

- це особи, що мають різноманітні соціально-демографічні характеристики, але перебувають у психічній і фаховій кризі [9, с. 11].

У педагогічних працях зауважується, що жодний навчальний заклад не має такого специфічного контингенту слухачів, як навчальні заклади в системі професійної освіти

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

безробітних, до особливостей якого відносять: широкий віковий спектр, різний освітній рівень, підвищені мотиваційні аспекти, що визначають їх соціальну і економічну потреби, спрямованість навчання на престижні і високооплачувані види діяльності. Окрім цього виокремлюють певні особливості, характерні саме для російських безробітних як суб'єктів професійної освіти дорослих, такі як:

- абсолютна стурбованість проблемою виживання, що у свідомості асоціюється з високим заробітком і гарантією працевлаштування;
- ореол виключності, що надається більшістю своїй професії, з якою дуже важко знайти іншу;
- орієнтація не на розмір прибутку, а на гарантію його отримання;
- високий рівень прив'язаності до своєї професії, задоволеності нею [10].

З огляду на особливості контингенту учнів, відповідно, і навчальний процес у системі професійної підготовки безробітних має ряд особливостей, а саме:

- необхідність швидкого і гнучкого реагування на потреби ринку праці шляхом введення нових спеціальностей;
- оперативне оновлення змісту навчання; оптимальні терміни навчання;
- жорсткий відбір і структурування навчального матеріалу;
- орієнтація на формування в учнів навичок і вмій, необхідних для успішної трудової діяльності;
- висока щільність подачі навчального матеріалу;
- використання різних психологічних прийомів, що забезпечують ефективність навчального процесу;
- розробка нових дидактичних матеріалів;
- постійний контроль результатів проміжних етапів навчання [10].

На думку дослідників, з метою підвищення якості підготовки безробітних необхідно удосконалювати діючі форми і методи навчання з метою підвищення активності слухачів, їх мотивації щодо оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками, надання їм можливості творчої самореалізації, індивідуалізації навчання, запроваджувати нові інноваційні педагогічні технології, зокрема, модульне навчання, імітаційні та інші активні методи навчання. Ефективне навчання безробітних громадян можливе лише з урахуванням потреб як особистості, так і ринку праці, і передбачає наступні елементи: виявлення пріоритетних напрямів підготовки фахівців середньої ланки, вимог до професійних навичок і ключових компетенцій претендентів на вакантні робочі місця та посади з боку роботодавців; проектування навчальних програм на основі поєднання змісту освітніх стандартів зі спеціальності, особистісних характеристик тих, хто навчається і

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

вимог роботодавців, контроль процесу і результатів навчання з позиції задоволення очікувань усіх соціальних партнерів.

Таким чином, досвід організації професійного навчання безробітних громадян у Російській Федерації доводить, що воно є дієвим засобом адаптації працівника до динамічних умов ринкової економіки, спрямоване на підвищення їх конкурентоспроможності та професійної мобільності; і визнано одним із ключових чинників сучасної політики в сфері освіти і зайнятості населення в країні. У державі розроблено ґрунтовне нормативно-правове забезпечення професійного навчання безробітних; російськими науковцями ведуться дослідження специфіки контингенту безробітних як суб'єктів навчання, а також особливостей навчання безробітних, які є дорослими людьми, що обумовлює необхідність подальшого вивчення позитивного досвіду Росії в даній сфері.

Література

1. Баранов Н.П. Повышение эффективности обучения безработных граждан в учреждениях среднего профессионального образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Николай Петрович Баранов. – М., 2003. – 205 с.
2. Безробіття в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу 16.06.2013: <<http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish>>. – Загол. з екрану. – Мова укр.
3. Власов В.И. Комментарий к законодательству о занятости и трудоустройстве населения / В.И. Власов, О.М. Храпивин. – М.: НОРМА-ИНФРА, 1999. – 191 с.
4. Еланина И. Профессиональное обучение безработных / И. Еланина [Електронний ресурс]. – Режим доступу 12.03.2012: <<http://subschet.ru/subschet.nsf/docs/>>. – Загол. з екрану. – Мова рос.
5. Медведев О.М. Правовые проблемы обеспечения занятости: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.05 / О.М. Медведев. – М., 1994. – 357 с.
6. Концепция профессиональной подготовки, повышения квалификации и переподготовки безработных граждан и незанятого населения Российской Федерации // Человеческие ресурсы . – 2000. – № 1. – С. 3-15.
7. Развитие и состояние дел в области образования взрослых. Национальный доклад Российской Федерации (подготовлен Министерством образования и науки Российской Федерации) [Електронний ресурс]. – Режим доступу 12.03.2012: <http://www.unesco.org/UII/confintea/National_Reports/Russian_Federation.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова рос.
8. Реализация Программы содействия занятости населения в области профессиональной подготовки, переподготовки, повышения квалификации безработных граждан [Електронний ресурс]. – Режим доступу 12.03.2012: <http://gov.spb.ru/gov/admin/otrasi/kom_zan/bez_gr>. – Загол. з екрану. – Мова рос.
9. Сігасва Л.Є. Андрагогіка в професійному навчанні: метод. рекомендації / Лариса Євгенівна Сігасва. – К.: ПП "ЕКМО", 2003. – 48 с.
10. Система профессионального обучения безработных [Електронний ресурс]. – Режим доступу 1.04.2013:

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

<<http://rudocs.exdat.com/does/index-19466.htm/>>. – Загол. з екрану. – Мова рос.

11. Уровень безработицы в России [Електронний ресурс]. – Режим доступу 16.06.2013: <http://statistic.su/unemployment_in_russia/>. – Загол. з екрану. – Мова рос.

Елена Василенко

Современные подходы к профессиональному обучению безработных в Российской Федерации

Аннотация. В статье рассматриваются современные подходы к организации профессионального обучения безработных в Российской Федерации. Дается характеристика данного понятия, его виды и функции. Анализируется нормативно-правовое обеспечение профессиональной подготовки безработных, показана возможность повышения эффективности учебного процесса на основе учета специфики контингента безработных как взрослых учащихся.

Ключевые слова: безработные, профессиональное обучение, нормативно-правовое обеспечение, взрослые учащиеся.

Olena Vasylenko

Modern approaches to the unemployed professional training in Russian Federation

Summary. The article deals with the modern approaches to the unemployed professional training organization in Russian Federation. The characteristics, kinds and functions of this concept are given. The normative-legal providing for the unemployed professional training is analyzed, the possibility of educational process improving based on taking into account the unemployed contingent specifics as adult learners.

Key words: the unemployed, professional training, normative-legal providing, adult learners.

УДК 37(09) (438) “1940/1944”

**Олена Давиденко,
м. Ніжин**

**РОЗВИТОК ПІДПІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
У ПОЛЬЩІ (1940–1944 рр.)**

Пошук нових концептуальних підходів для розвитку національної педагогіки, впровадження нових педагогічних технологій зумовлюють зростання наукового і практичного інтересу до вивчення досвіду освітніх систем, наукових досягнень Європейських країн, зокрема Польщі. У зв'язку з цим особливу наукову цінність, на нашу думку, становить комплекс питань, пов'язаних із розвитком освіти дорослих у контексті розбудови підпільної освіти в Польщі в період німецької окупації 1940-1944 рр. Зазначимо, що розвиток освіти дорослих в Польщі як педагогічний напрям і педагогічний факт напряму пов'язаний з проблемою